

Motion till riksdagen

1989/90:Sf299

av Gullan Lindblad m.fl. (m)

Ersättningstaxan och etableringsrätten för tandläkare

Tandvården i Sverige står inför en vittgående omställningsprocess. Det är angeläget att patienten kommer att sättas alltmera i centrum och att valfriheten värnas.

Den förebyggande tandvården har drastiskt reducerat betydelsen av caries och parodontiter. Barn- och ungdomstandvården i förening med fluortandkrämen har på ett påtagligt sätt förbättrat tandhälsan hos ungdomen. Detta har lett till att de flesta numera får behålla sina tänder upp i hög ålder. Tandvården kommer därför att i framtiden utvecklas mot nya områden. Det ena området som kommer att öka ytterligare är den förebyggande tandvården. Det andra är den mera högteknologiska vården i samband med traumatiska skador. Nya implantatmöjligheter, med titan och keramiska fastväxande proteser, gör det möjligt att på ett nytt och effektivt sätt ersätta förlorade tänder. Utvecklingen är här endast i sin linda.

Detta förändrade tandvårdspanorama kommer att ställa ändrade krav på tandläkarnas utbildning, och kursplanerna kommer därför successivt att behöva förnyas. En ökad biomedicinsk kunskap är angelägen, och kan motivera att tandläkarutbildningen till viss del integreras med läkarutbildningen. Andra delar kan med fördel integreras med övriga tandvårdsutbildningar. Det vore därför angeläget att på någon av de odontologiska fakulteterna genomföra försöksverksamhet med en integrerad tandhälsovårdsskola med integration av all tandvårdsutbildning dvs. även tandsköterske-, tandhygienist- och tandteknikerutbildningen.

Specialistutbildningen kommer i ljuset av det nya tandvårdspanoramat att behöva förändras. Mot bakgrund av angelägenheten av forskningsanknytning för den högre tandläkarutbildningen, bör specialistutbildning även förläggas till de nuvarande odontologiska fakulteterna, utöver den undervisning som nu äger rum i Jönköping och Örebro. På sikt kommer det sannolikt också att bli angeläget med specialistutbildning i allmäntandvård som en parallell till specialistutbildningen i allmän medicin.

Det är angeläget att den odontologiska forskningen har tillräckliga resurser. Inte minst den aktuella amalgamdebatten har aktualiserat detta. Den svenska odontologiska forskningen har internationellt gott rykte, vilket skapar möjligheter att även erbjuda internationell utbildning av hög klass. Det är också angeläget att nya forskningsrön kan utnyttjas som stimulans för

svensk industri. Forskarbyarna som nu växer fram kan bli en bra grogrund för detta.

I Sverige finns för närvarande ett begränsat tandläkaröverskott. Med hänsyn till att nedgången i cariesbehandling kompenseras med ökande behov inom profylax och implantatbehandling torde nuvarande studerandet vara tillräckligt för att skapa balans i utbudet framöver. Den låga betygsnivån hos vissa antagna studenter och det stora antalet utländska studerande är dock ett orosmoment. Dock skall anmärkas att antalet svenska studerande nu ökar.

Det är emellertid angeläget att de utländska studerande som efter avlagd examen vill verka i Sverige också får detta. På den medicinska sidan svarar samhället för främst allmänläkarvården, medan samhället på den odontologiska sidan främst tillgodoser specialistvårdsbehovet. Detta förefaller ologiskt.

När det gäller allmäntandvården svarar den privata sidan för tre fjärdedelar av vården medan den privata specialistvården minskar. Det är därför angeläget att skapa balans mellan allmäntandvård och specialistvård på privatsidan. Vi anser därför att specialisttaxa skall medges även för nyetablerade specialister inom privattandläkarvården, vilket inte är fallet i dag. Det fria tandläkarvalet måste garanteras.

Den nuvarande etableringskontrollen har spelat ut sin roll. Man kan konstatera att den varit verkningslös ur regionalpolitisk synpunkt. Dess betydelse när tandläkarbrist förelåg var tveksam, och den är i nuvarande överskottssituation helt omotiverad. Den bör därför avskaffas. Den är också för offentligt anställda tandläkare ett stort bekymmer, eftersom dessa efter en nedläggning av en tandvårdscentral står utan etableringsrätt. Varje legitimerad tandläkare bör i stället ha rätt att fritt etablera sig. En viss taxemässig stimulans till etablering inom glesbygdsområden är motiverad.

Det är angeläget att möjliggöra en familjetandvård. Barntandvården bör därför integreras i tandvårdsförsäkringen, och därmed underlätta för föräldrar och barn att få vända sig till samma tandläkare. Inom ett par landsting föreligger skyldighet för folktandvården, att när föräldrarna så begär, remittera barnen till privattandläkare, varvid tandvården helt bekostas av landstinget.

Det är angeläget att den kompetens som utvecklats vid våra tandläkarhögskolor kommer patienterna till del. Det bör därför utredas hur dessa skolor skall kunna utvecklas till regiontandvårdsinstitut för den mest kvalificerade tandvården och få en roll motsvarande regionsjukhusens. I nuläget kommer tandläkarhögskolornas tandvårdskompetens endast närområdet tillgodo.

Kostnadsutvecklingen inom tandvården särskilt på material- och teknikersidan har gått snabbare än pris- och löneutvecklingen i stort. Taxenivåerna är därför i behov av en snar översyn. Vidare bör övervägas om inte en individuell kapteringsmodell med ett högkostnadsskydd är en lämpligare ersättningsmodell.

I och med framgången med den 2-åriga tandhygienistutbildningen uppkom frågan om man inte bör gå över till en enhetlig 2-årig utbildning för all

assisterande personal inom tandvården, i huvudsak utformad i enlighet med tandhygienistutbildningen. Detta innebär en angelägen kompetenshöjning.

Mot. 1989/90
Sf299

Amalgamdebatten har understrukt angelägenheten av att användningen av amalgam reduceras i största möjliga mån, och att forskningen kring ofarliga ersättningsmedel intensifieras.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att tandläkarutbildningen till viss del integreras med läkarutbildningen och till viss del med övriga tandvårdsutbildningar, det senare lämpligen genom en integrerad tandhälsovårdsskola.^{1]}

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en förändring och utökning av den odontologiska specialistutbildningen,^{2]}

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten av att utländska tandläkarstudenter i Sverige som efter avlagd examen vill verka här också tillåts göra detta.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att nyetablerade specialister inom privattandvården får tillämpa specialisttaxa.

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffad etableringskontroll för tandläkare samt taxestimulans främst för glesbygds-etablering.

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att barntandvården integreras i tandvårdsförsäkringen.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tandläkarhögskolornas utveckling till regiontandvårdsinstitut.^{1]}

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en översyn av tandvårdsförsäkringens taxenivåer med hänsyn till kostnadsutvecklingen.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att användningen av amalgam bör reduceras och forskningen kring ersättningsmedel intensifieras.^{2]}

Stockholm den 24 januari 1990

Gullan Lindblad (m)

Hans Dau (m)

Margit Gennser (m)

Bertil Persson (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Göran Åstrand (m)

¹ 1989/90:Uh616

² 1989/90:So475